

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRĂREA nr . 169
din 13.03.2019

Dosar: 113/2018

Petiție: 923/19.02.2018

Petent: Consiliul Județean Harghita

Reclamat: Ministerul Educației Naționale

Obiect: lipsa manualelor școlare din cauză caracteristicilor cuprinse în specificațiile tehnice pentru proiectele de manuale școlare elaborate pentru disciplinele de predare în limba minorității maghiare

I. Numele, domiciliul și sediul părților

Numele și domiciliul petentului

1. Consiliul Județean Harghita cu sediul în Miercurea Ciuc, Pța Libertății nr. 5, jud. Harghita

Numele și sediul reclamului

2. Ministerul Educației Naționale cu sediul în str. General H. M. Berthelot 28-30, București

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Sesizarea vizează lipsa manualelor școlare pentru învățământul primar și gimnazial, cu predare în limbile minorităților naționale, din cauza constrângerilor /caracteristicilor tehnice legate de numărul de pagini, spațiere între rânduri, tipul și dimensiunea caracterelor. Astfel, petentul arată că, urmare îngreunării proiectelor manualelor, termenul de predare este depășit.

III. Citarea părților

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.

5. Părțile au fost citate pentru data de 24.04.2018 la sediul CNCD.

6. Procedura legal îndeplinită.

7. Prin adresa nr. 2350/24.04.2018, petentul a solicitat admiterea cererii de intervenție în interes propriu formulată de doamna Szabó Zsuzsa (prof. gr.1.did.I evaluator de manuale).

Sușinerile petentului

8. În urma sesizărilor primite de la autorii, respectiv membrii grupului de lucru pentru evaluarea calității proiectelor de manuale școlare pentru învățământul preuniversitar referitor la anunțul postat pe pagina Centrului Național de Evaluare și Examinare la data de 31 ianuarie 2018, privind specificațiile tehnice, stabilite pentru manuscrisele ce vor fi realizate în baza O-MEN nr. 5645/2017 *privind aprobarea Metodologiei de evaluare a calității proiectelor de manuale școlare pentru învățământul preuniversitar pentru anul școlar 2018 - 2019*, petentul susține următoarele:

Consiliul Județean Harghita, recunoscând rolul important al învățământului în procesul de transformare al societății, acordă o atenție deosebită dezvoltării sistemului de învățământ și consideră că în asigurarea calității în procesul de învățământ preuniversitar de stat asigurarea manualelor școlare adaptate la noile programe școlare joacă un rol esențial.

Sistemul românesc de învățământ, prin structura sa, oferă deschidere spre multilingvism, având în vedere că pe lângă formele de învățământ în limba maternă română asigură cadrul legal pentru forme de învățământ în limbile minorităților naționale. Astfel, potrivit prevederilor art. 69, alin. 4 din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, „...*Elevii și profesorii din învățământul de stat și din învățământul obligatoriu particular acreditat/autorizat beneficiază de manuale școlare gratuite, atât pentru învățământul în limba română, cât și pentru cel în limbile minorităților naționale, în condițiile legii*”, respectiv potrivit prevederilor art. 46, alin. 2 din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, „... *Disciplina Limba și literatura română se predă pe tot parcursul învățământului preuniversitar după programe școlare și manuale elaborate în mod special pentru minoritatea respectiva.*”

Este cunoscut faptul că secțiunea a 12-a din Legea Educației naționale nr.1/2011 stabilește condițiile legale, drepturile și obligațiile care se aplică în sistemul public de învățământ pentru elevii aparținând minorităților naționale. Astfel, Ministerul Educației Naționale asigură manualele școlare, care pot fi: manuale elaborate în limba de predare a minorităților naționale și manuale traduse din limba română sau manuale de import, avizate de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, pentru titlurile needitate din cauza tirajului redus.

De asemenea, în Legea Educației naționale nr.1/2011, la secțiunea sus menționată se prevede ca, „*în cadrul învățământului preuniversitar cu predare în limbile minorităților naționale, toate disciplinele se studiază în limba maternă, cu excepția disciplinei Limba și literatura română*”

După cum reiese și din Legea Educației Naționale, aprobarea și asigurarea manualelor școlare cade în sarcina Ministerului Educației Naționale, iar elaborarea, și achiziționarea acestora se realizează prin procedura de achiziție publică, organizată de Ministerul Educației Naționale. Deși noile programe școlare pentru învățământul primar și cel gimnazial, aprobate anul trecut, continuă abordarea dezvoltării curriculare din învățământul primar și se axează pe formarea competențelor-cheie, constatăm cu regret că în învățământul primar și gimnazial cu limba de predare în limbile minorităților naționale, la ora actuală, este lipsă de manuale școlare.

Lipsa manualelor școlare și a mijloacelor didactice este unul dintre factorii care grevează în mod semnificativ actul educațional din România și, în cadrul acestuia, învățământul în limbile minorităților naționale, deoarece editurile, din cauza tirajului redus, respectiv a costurilor mari de editare, nu se angajează să editeze aceste manuale școlare.

Constrângerile tehnice - număr pagini, spațiere între rânduri, tipul și dimensiunea caracterelor - stabilite pentru manuscrisele, proiectele manualelor școlare formulate în anunțul mai sus menționat au venit cu întârziere și pot afecta în mod nefavorabil procesul de editare a

manualelor școlare pentru învățământul primar și cel gimnazial, cu predare în limbile minorităților naționale, având în vedere că proiectele manualelor trebuie finalizate până la data de 5 martie 2018, iar termenul de predare a acestora este 15 martie 2018.

Specificațiile tehnice pentru manuscrisele manualelor școlare elaborate pentru clasele a III-a și a IV-a nu sunt suficiente pentru manualele școlare elaborate pentru disciplinele de predare în limba minorităților maghiare.

Având în vedere că reforma manualelor școlare, cât și introducerea alternativei manualelor digitale, este parte a procesului de modernizare a sistemului de învățământ românesc, este esențial asigurarea acestora în conformitate cu planul-cadru de învățământ, de către Ministerul Educației Naționale, oferind șanse egale, fără discriminare elevilor de a beneficia de manuale școlare gratuite atât pentru învățământul în limba română cât și cel în limbile minorităților naționale.

Susținerile Centrului Național de Evaluare și Examinare

10. Reclamatul invocă excepția lipsei calității procesuale pasive, pentru următoarele considerente:

În conformitate cu prevederile H.G. 1401/2009, privind înființarea, organizarea și funcționarea Centrului Național de Evaluare și Examinare, cu modificările și completările ulterioare, CNEE este organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, specializat în evaluarea educațională, în subordinea Ministerului Educației Naționale, având ca scop realizarea și coordonarea sistemului național de evaluare și examinare în învățământul preuniversitar și coordonarea evaluării manualelor școlare.

Potrivit OMEN nr. 5645/2017 *privind aprobarea Metodologiei de evaluare a calității proiectelor de manuale școlare pentru învățământul preuniversitar pentru anul școlar 2018-2019*, CNEE asigură organizarea procesului de evaluare a calității proiectelor de manuale școlare.

Asigurarea manualelor școlare în sistemul de învățământ preuniversitar este efectuată de Ministerul Educației Naționale, art. 94 alin. (2) lit. f) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

Conform O.U.G. nr. 76/2017 privind înființarea Societății Editura Didactică și Pedagogică - S.A. ca urmare a reorganizării Regiei Autonome "Editura Didactică și Pedagogică" prin transformare (EDP), având ca obiect principal de activitate editarea de manuale școlare pentru învățământul preșcolar, primar, gimnazial, postliceal și universitar, în limba română și în limbile minorităților naționale.

Având în vedere obiectul sesizării Consiliului Județean Harghita, respectiv efectul negativ asupra editării și distribuirii în școli a manualelor pentru minoritatea maghiară, ținând cont de prevederile legale care reglementează atribuțiile CNEE, MEN și EDP, reclamatul solicită CNCD să constate lipsa calității procesuale pasive a Centrului Național de Evaluare și Examinare.

II. Raportat la prevederile O.U.G. nr.137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, CNEE consideră că plângerea formulată de petent este INADMISIBILĂ.

Astfel, după cum se poate observa, situația prezentată de către petent nu se încadrează în prevederile OUG nr.137/2000 republicată, cu modificările și completările ulterioare. Art. 2 alin. (1) din OUG nr.137/2000 prevede că *"prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică*

necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice. "

(2) Dispoziția de a discrimina persoanele pe oricare dintre temeiurile prevăzute la alin. (1) este considerată discriminare în înțelesul prezentei ordonanțe."

Așa cum corect a reținut Tribunalul București prin sentința civilă nr. 5005 din data de 07.12.2012 dată în dosarul nr. 71462/3/2011, *discriminarea poate fi invocată numai în raport cu situații identice, similare, sau analoage în care se află două sau mai multe persoane, față de care se aplică un tratament diferențiat, fără ca acesta să fie justificat de un scop legitim și fără ca metodele de atingere a aceluși scop să fie adecvate și necesare.*

În cauza de față nu suntem în prezența unei situații de discriminare a reclamantului în raport cu alți autori de manuale școlare.

Oricărui autor/coautor, care a depus proiecte de manuale școlare în vederea evaluării calității științifice, i s-au aplicat normele OMEN nr. 5645/2017 *privind aprobarea Metodologiei de evaluare a calității proiectelor de manuale școlare pentru învățământul preuniversitar pentru anul școlar 2018-2019* și specificațiile tehnice publicate pe site-ul CNEE, întrucât aceste prevederi sunt pentru toată lumea. Nimeni nu beneficiază de un tratament preferențial sau discriminatoriu, reglementările fiind aplicate tuturor în același mod.

Consiliul Județean Harghita susține că sesizarea nr. 3298/15.02.2018, care face obiectul prezentei cauze este înaintată ca urmare a celor formulate de către *„autorii, respectiv membrii grupului de lucru pentru evaluarea calității proiectelor de manuale școlare”*. Precizăm că la data la care a fost formulată sesizarea, **nu erau constituite grupurile de lucru pentru evaluarea calității proiectelor de manuale școlare**. Acest lucru s-a realizat cu publicarea prealabilă a unui apel pe site-ul CNEE, urmat de o selecție a cadrelor didactice care s-a efectuat prin extrageri succesive, între datele 27.02.2018 - 14.03.2018.

Cu privire la susținerea conform căreia editurile nu se angajează să editeze manualele școlare pentru învățământul în limbile minorităților din cauza tirajului redus, respectiv a costurilor mari de editare, precizăm că deciziile manageriale și de marketing luate de către edituri, operatori economici pe piața românească, nu intră în sfera competențelor Ministerului Educației Naționale sau a Centrului Național de Evaluare și Examinare.

Referitor la afirmația reclamantei potrivit căreia *„constrângerile tehnice (...) au venit cu întârziere și pot afecta în mod nefavorabil procesul de editare a manualelor școlare pentru învățământul primar și cel gimnazial, cu predare în limbile minorităților naționale”*, se învederează faptul că:

1. specificațiile tehnice au fost elaborate pentru toate proiectele de manuale școlare adresate tuturor elevilor din România, indiferent de etnia acestora, fără discriminare;
2. CNEE a organizat procesul de evaluare științifică, realizat în conformitate cu OMEN nr. 5645/2017 *privind aprobarea Metodologiei de evaluare a calității proiectelor de manuale școlare pentru învățământul preuniversitar pentru anul școlar 2018-2019*, urmând ca editarea manualelor aprobate să fie realizată de către Editura Didactică și Pedagogică, conform O.U.G. nr. 76/2017 *privind înființarea Societății Editura Didactică și Pedagogică - S.A. ca urmare a reorganizării Regiei Autonome "Editura Didactică și Pedagogică", prin transformare*. Având în vedere faptul că, la momentul de față, evaluarea proiectelor de manuale școlare se află în curs de desfășurare, până la momentul actual pot fi furnizate următoarele date cu privire la numărul proiectelor de manuale depuse și evaluate:

un număr total de 144 de titluri din care 59 au fost proiecte de manuale școlare pentru minorități, din care 32 pentru minoritatea maghiară. Urmează a se constata că, **pentru minoritatea maghiară, care reprezintă un procent de aproximativ 6% din totalul populației active de pe teritoriul României, s-a înregistrat un procent de 22% din totalul proiectelor de manuale școlare depuse, inclusiv pentru clasele a III-a și a IV-a, despre care face vorbire petentul.** Rezultatele parțiale, înainte de soluționarea contestațiilor, sunt publice, pe site-ul www.rocnee.eu.

Sușinerile Ministerului Educației Naționale

11. Metodologia de evaluare a calității proiectelor de manuale școlare pentru învățământul preuniversitar pentru anul școlar 2018-2019, este aceeași pentru tot învățământul preuniversitar, indiferent de limba de predare, nefiind vorba de o încălcare a principiul egalității în fața legii.

"(4) Evaluarea calității științifice și didactice a conținutului fiecărui proiect de manual școlar este realizată de către trei evaluatori cooptați - cadre didactice din învățământul preuniversitar și un specialist extern în domeniul științe ale educației "

Mai departe, în același ordin, la art. 8 alin. (2) se precizează că:

"(2) în situația în care există proiecte de manuale școlare elaborate în limba de predare a minorităților naționale, evaluatorii cooptați și specialistul extern trebuie să fie și buni cunoscători ai limbii în care a fost elaborat proiectul de manual, inclusiv ai limbajului de specialitate în limba maternă respectivă.

Totodată, se menționează că **specificatiile tehnice aferente proiectelor de manuale școlare menționate la punctul 1 au fost publicate pe site-ul www.rocnee.eu și au fost valabile pentru toate disciplinele din învățământul preuniversitar, indiferent de limba de predare.**

În concluzie, raportat la obiectul sesizării și la dispozițiile legale menționate, MEN solicită CNCD să constate că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 2 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și solicită respingerea sesizării ca fiind neîntemeiată.

În drept: Cod procedură civilă; Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare; OMENr. 5645/2017 din 12 decembrie 2017 privind aprobarea Metodologiei de evaluare a calității proiectelor de manuale școlare pentru învățământul preuniversitar pentru anul școlar 2018-2019; O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Ordinul Președintelui Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării nr. 144/2008 privind aprobarea Procedurii interne de soluționare a petițiilor și saesazărilor, publicată în M.Of.

V. Motivele de fapt și de drept

12. Pe cale de procedură, Colegiul director admite cererea de intervenție în nume propriu a dnei Szabó Zsuzsa (prof. gr.1.did.I evaluator de manuale), având în vedere calitatea și interesul acesteia în cauză.

13. Pe cale de excepție, Colegiul director urmează să admită excepția lipsei calității procesuale pasive a Centrului Național de Evaluare și Examinare, reținând că, potrivit OMEN nr. 5645/2017 *privind aprobarea Metodologiei de evaluare a calității proiectelor de manuale școlare pentru învățământul preuniversitar pentru anul școlar 2018-2019*, CNEE asigură organizarea procesului de evaluare a calității proiectelor de manuale școlare. Asigurarea manualelor școlare în sistemul de învățământ preuniversitar este efectuată de Ministerul Educației Naționale, art. 94 alin. (2) lit. f) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

14. În fapt, Colegiul director reține lipsa manualelor școlare pentru învățământul primar și gimnazial, cu predare în limbile minorităților naționale, datorită constrângerilor /caracteristicilor tehnice legate de numărul de pagini, spațiere între rânduri, tipul și dimensiunea caracterelor. Astfel, petentul arată că, urmare îngreunării proiectelor manualelor, termenul de predare a fost depășit.

15. În drept, Colegiul director se raportează la prevederile art. 2 alin 3 coroborat cu prevederile art. 2 alin. 4 din OG nr. 137/2000 republicată.

(3) Sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afara cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare.

(4) Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.

De asemenea, Colegiul Director se raportează la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că potrivit jurisprudenței sale, **discriminarea presupune tratarea diferită, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, a unor persoane aflate în situații relativ similar.** Articolul 14 nu interzice ca Statele membre să trateze diferit grupuri de persoane cu scopul de a corecta "inegalități de fapt" între acestea. Întrădevăr, în anumite situații, **eșecul, în sine, de a încerca corectarea inegalităților prin tratament diferit, poate da naștere unei încălcări a Articolului 14.**

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a acceptat că **o politică generală sau o măsură care are un efect disproporționat asupra unui grup particular de persoane poate fi considerată discriminatorie indiferent de faptul că aceasta nu a vizat în mod specific acel grup de persoane.**

Totodată, Colegiul director se raportează la art. 32 din Constituția României, care dispune că "Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și cel profesional, prin învățământul superior și prin alte forme de instruire și de perfecționare" și de art. 26 paragraful 1 din Declarația Universală, care dispune că " Orice persoană are dreptul la educație, care trebuie să fie gratuită cel puțin în privința

învățământului elementar și de bază, că învățământul elementar este obligatoriu...".

16. În speța dedusă soluționării, Colegiul director reține că diferențierea constă în îngreunarea procesului de editare a manualelor datorită constrângerilor /caracteristicilor tehnice legate de numărul de pagini, spațiere între rânduri, tipul și dimensiunea caracterelor. Acest lucru a dus depășirea termenului de depunere a proiectelor de manuale și astfel s-a ajuns în imposibilitatea editării manualelor pentru anul școlar 2018-2019.

Având în vedere cele prezentate mai sus, indiferent din vina cui s-a creat, Colegiul director constată că situația existentă dezavantajează elevii aparținând minorităților naționale, întrucât aceștia nu beneficiază de la începerea anului școlar de manualele la care sunt îndreptățiți, potrivit legii.

Astfel, Colegiul director recomandă părților implicate în procesul de elaborare și editare a manualelor școlare pentru învățământul în limbile minorităților naționale să depună toate diligențele necesare pentru a preîntâmpina și a evita ca în anii școlari următori să se ajungă în aceeași situație.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele reprezintă discriminare , potrivit art. 2 (3) coroborat cu prevederile art. 2 alin (4) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată;
2. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru

JURA CRISTIANA - Membru

LAZĂR MARIA – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Data redactării: 19.03.2019

Redactat și motivat: Asztalos Csaba Ferenc
Angelica Paraschiv Gergely

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.